

25 Σεπτεμβρίου 2018

Η αλληλογραφία του Αγίου Αμφιλοχίου Μακρή με τον Οικουμενικό Πατριάρχη

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#)

Του Μιλτιάδη Α. Ματσούκα* στην Romfea.gr

Πριν λίγες μέρες, ένας φίλος γιατρός μου έλεγε ότι, σε μια επιστημονική συνάντηση του κλάδου του στην Κωνσταντινούπολη, βρήκε το χρονικό περιθώριο και επισκέφθηκε τον πατριαρχικό ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι, για να προσκυνήσει μεταξύ άλλων και τα τίμια λείψανα των αγίων (Γρηγορίου του Θεολόγου, Ιερού Χρυσοστόμου, Ευφημίας, Θεοφανούς, Σολομονής), που ως θησαύρισμα φυλάσσονται για αιώνες στο σεπτό Κέντρο της Ορθοδοξίας.

Ήταν σούρουπο και η ατμόσφαιρα φαινόταν πιο κατανυκτική μέσα στον ναό. Εκεί σε κάποιο ταπεινό στασίδι παρατήρησε ότι δυο ιερωμένοι, έχοντας καλογερικό σκούφο, αναγίνωσκαν το Μικρό Απόδειπνο.

Πλησίασε και διαπίστωσε κάπως έκπληκτος ότι ο ένας ήταν ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος και μάλιστα εκείνη τη στιγμή έλεγε: «Την πάσαν ελπίδα μου εις σε ανατίθημι, Μήτηρ του Θεού, φύλαξόν με υπό την σκέπην σου».

Εκείνη τη στιγμή ο φίλος μου αισθάνθηκε ότι οι στίχοι αυτοί είναι μια δέηση προερχόμενη από τους αιώνες και αναπεμπόμενη από ένα πρόσωπο που συμπυκνώνει ιστορία αιώνων.

Ο φίλος μου χάρηκε για την απρόσμενη έκπληξη και κατανόησε βαθιά πόσο σημαντικό ήταν το παράδειγμα του Πατριάρχη και για τον ίδιο, καθόσον ο

Πατριάρχης εν μέσω τόσων πολλών μεριμνών, εντός και εκτός Κωνσταντινουπόλεως, έβρισκε τον χρόνο για τις λειτουργικές Ακολουθίες.

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος έχει στην προσωπική του ιστορία μια μεγάλη πνευματική παρακαταθήκη, που για τους περισσότερους είναι δυσδιάκριτη.

Εξάλλου, συχνά ο ίδιος τίθεται στο στόχαστρο πολλών, ότι λίγο - πολύ μειοδοτεί τόσο στην ορθόδοξη πίστη όσο και στην κανονική τάξη, ενώ αυτή η άποψη μεγεθύνεται εσχάτως από διάφορους φονταμενταλιστικούς κύκλους και μάλιστα με επικοινωνιακή εκμετάλλευση από άλλους, με στόχευση και την αποδυνάμωση της θέσης του Κωνσταντινουπόλεως στον Ορθόδοξο κόσμο.

Όμως, ποιός είναι ο Πατριάρχης, μπορεί να το διαπιστώσει ένα έμπειρο και διακριτικό μάτι, όταν τον παρατηρεί πως λειτουργεί ή πως χοροστατεί.

Συνεχώς όρθιος, με εκτεταμένη την καρδιά προς τον Θεό, χωρίς να επιδιώκει την εικονική ανάδειξη, συστοιχώντας στην αρχοντιά της πατριαρχικής λειτουργικής τάξεως, με ευλάβεια, με ειρηνική βίωση των νοημάτων και των γεγονότων της ορθόδοξης λατρείας· όλα αυτά συνθέτουν την προσευχητική προσωπικότητα του Προκαθήμενου της Μητρός Εκκλησίας.

Στη σκέψη μου αναζητώ ποιοί είναι οι ανθρώπινοι παράγοντες που συνέτειναν στη διαμόρφωση αυτού του λειτουργικού ήθους. Ασφαλώς, ένας είναι η γονική κληρονομιά και το άδολο περιβάλλον των ευσεβών Ιμβρίων συμπατριωτών του Πατριάρχη.

Ένας άλλος, μπορεί να εντοπισθεί στο Πρόγραμμα Σπουδών της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, με τις καθημερινές ακολουθίες, καθώς και την πρόθυμη συμμετοχή καθηγητών και σπουδαστών.

Αυτό το Πρόγραμμα καλλιεργούσε ήθος συντεταγμένο στην ορθόδοξη παράδοση και άφηνε ανεξίτηλη τη σφραγίδα στην ψυχή των σπουδαστών.

Όμως, για τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο υπάρχει και κάτι επιπλέον, που πολύ λίγοι το γνωρίζουν.

Αυτό εντοπίζεται στη σχέση του Πατριάρχη με μεγάλους πνευματικούς άνδρες της εποχής του και τώρα πλέον αναγνωρισμένους Αγίους από την Ιερά Σύνοδο του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Για αυτή τη σχέση υπάρχουν πολλές μαρτυρίες, ιδιαίτερα στην αλληλογραφία του Πατριάρχη με τους νεοφανείς αγίους της Εκκλησίας μας.

Είναι ευκαταίρη η αλληλογραφία του Πατριάρχη να δημοσιευθεί κάποτε πλήρως γιατί έτσι θα δοθούν τεκμηριωμένα στοιχεία για τη ζωή και το έργο του.

Από το βιβλίο του Μητροπολίτη Βερατίου Ιγνατίου, Ο Γέροντας της Πάτμου: Αμφιλόχιος Μακρής (1889-1970), Βίος - Υποθήκαι - Μαρτυρίες, Πάτμος 1993, αναδημοσιεύουμε εδώ σειρά έξι Επιστολών, που απηύθυνε ο νεώτερος Άγιος της Εκκλησίας μας, από το 1957 μέχρι το 1962, στον τότε νεαρό μαθητή και σπουδαστή Δημήτριο Αρχοντώνη, όταν αυτός ήταν στην ηλικία από 17 μέχρι 22 ετών.

Στον Γέροντα άγιο Αμφιλόχιο Μακρή ο Πατριάρχης εξομολογείτο και ζητούσε ταυτόχρονα τις σοφές πνευματικές συμβουλές του, για την εκκλησιαστική του πορεία.

Από την αλληλογραφία διαπιστώνονται οι έντονες πνευματικές αναζητήσεις του νεαρού Δημητρίου Αρχοντώνη, ο πόθος του για πλήρη αφιέρωση στην Εκκλησία, η αγωνία του για το μέλλον της και η διάθεση του για συστηματική μελέτη των πατερικών κειμένων.

Παράλληλα, διαπιστώνονται και η ευστροφία του, το υψηλό μορφωτικό επίπεδο που είχε και εν τίνι μέτρω η λογοτεχνική του δεινότητα. Αυτά τα χαρακτηριστικά μπορεί ο καθένας να τα κατανοήσει διαβάζοντας τις παρακάτω Επιστολές, τις οποίες και παραθέτουμε αυτούσιες.

Οι Επιστολές του Γέροντος Αμφιλοχίου Μακρή προς τον Δημήτριο Αρχοντώνη

Επιστολή 1η

Αγαπητέ μου Δημήτριε,
Χαίρε εν Κυρίω,

Προ μηνός έλαβα το γράμμα σου· δεν απήντησα διότι απουσίαζα εις τας νήσους Σάμον και Ικαρίαν· και τώρα που έχω τον καιρόν σου απαντώ, ότι με χαράν εδιάβασα το γράμμα σου κι αισθάνομαι την χαράν εκείνην, που θα αισθανθή εκείνος που ζητά λίθους πολυτίμους διά να στολίση πολύτιμον αντικείμενον.

Διότι κι' εγώ αυτό ζητώ, να ανακαλύπτω εντός της χριστιανικής νεολαίας πρόσωπα με χριστιανικά αισθήματα, διά να στολισθή η Εκκλησία του Χριστού και επανέλθη εις την πρώτην της δόξαν, διά να φωτίζη και οδηγή τους βαδίζοντας την αγίαν ταύτην οδόν, που εβάδισαν Απόστολοι, Μάρτυρες και Ιεράρχαι.

Η εποχή είναι τοιαύτη που σπανίζουν οι νέοι εκείνοι, που με συγκίνηση και αγάπη βλέπουν αυτήν την οδόν της αρετής, που εβάδιασαν οι Πατέρες μας.

Οι περισσότεροι βλέπουν αντίθετα· και διά τούτο με χάραν βλέπω πως και συ θέλεις να βαδίσης αυτήν την δύσκολον, αλλά αγίαν οδόν και δεν ημπορώ παρά να σε συγχαρώ και να βοηθήσω, το κατά δύναμιν, ευρισκόμενος πάντοτε πλησίον σου νοερώς.

Από τα αγαπητά μου τέκνα Ιωάννην και Ζαφείρην θα μάθης λεπτομερείας για τας σκέψεις μου· ημπορείς να τους παρακολουθής με εμπιστοσύνη στον δρόμον που βαδίζουν, διά να σε υποβοηθήσουν αυτοί εκ του πλησίον, εγώ δε διά της προσευχής θα δέωμαι του Κυρίου να σε διαφωτίζη και οδηγή.

Με πατρικάς ευχάς

Εν Πάτμω τη 22α Αυγούστου 1957 Αμφιλόχιος Ιερομόναχος

Επιστολή 2α

Αγαπητέ μοι Αρχοντώνη,
Χαίρε εν Κυρίω.

Από τον πνευματικόν μου υιόν Ιωάννην έμαθα τους πόθους σου και τας χριστιανικάς σκέψεις σου· η επιστολή σου μου έδωσε τόση χαρά, διότι πιστοποιεί όσα προφορικώς έμαθα.

Δεν σοί απήντησα τότε, διότι πολλά τα εμπόδια. Σε παρακαλώ μη νομίσης ότι αδιαφορώ σε νέους που έχουν καρδίαν με φλόγα αγάπης Χριστού.

Εύχομαι μια μέρα να συμβαδίζωμεν την οδόν από Ιερουσαλήμ εις Εμμαούς και τότε τας Γραφάς θα κατανοήσωμεν και τον Ιησούν εν τη κλάσει του άρτου θα γνωρίσωμεν.

Με αγάπην Χριστού

Εν Πάτμω τη 15η Νοεμβρίου 1957 Αμφιλόχιος Ιερομόναχος

Επιστολή 3η

Αγαπητέ μοι Δημήτριε,
Χαίρε εν Κυρίω.

Με χαρά διάβασα το γράμμα σου· το μελέτησα και το μελετώ, διότι με συγκινεί κάθε σου εκδήλωση τόσο που εγώ αδυνατώ να περιγράψω σε αυτό το χαρτί.

Δεν σε γνωρίζω προσωπικώς και εν τούτοις σε αισθάνομαι πολύ πλησίον μου και μες στην πνευματικήν μου οικογένειαν μαζί με άλλα μου παιδιά Ιωάννην και Γεράσιμον και γι' αυτό θα μου επιτρέψης να σε περιβάλλω με την αυτήν αγάπην που έχω και στα δυο παιδιά μου.

Ας έχη δόξα ο Θεός που και στο 1958 ηθέλησε να μου δώση ένα καλό παιδί τον Δημήτριον. Τώρα εις τας προσευχάς μου θα προσθέσω και το όνομά σου και θα ευχαριστήσω τον Θεόν για το δώρο που μου έδωσε για το νέον έτος.

Αυτό θα το κάμω γνωστόν και εις τους αδελφούς σου της Πάτμου και της Ρόδου, διότι η θείας χάρις προσέθεσε και έναν ακόμη αδελφόν εις την πνευματικήν μας οικογένειαν.

Γράφεις ότι δεν γνωρίζεις που ο Θεός σε έχει τάξει εν τη εκκλησία του. Αυτό, αγαπητέ Δημήτριε, για μας δεν έχει καμμίαν σημασίαν. Διότι η οικογένειά μας έχει δεσμούς πνευματικούς και είναι τόσοι μεγάλοι, όπου και εις την Κίνα να ευρεθής, θα είσαι πάντοτε κοντά μας πνευματικώς.

Ένα πάλιν ο Κύριος θέλη και σωματικώς να είσαι πλησίον μας, ας είναι ευλογημένον, τότε ακόμη πιο ευχάριστο. Εγώ και όλα τα παιδιά θα σε αγαπούμεν τόσο, που έστω και μακράν δεν ημπορείς παρά να αισθανθής την πνευματική θερμότητα τόσοσιν καρδιών πατρός και αδελφών.

Η Αδελφότης μας είναι στο όνομα του Ηγαπημένου και διά τούτο πρέπει να είναι το θεμέλιον του πνευματικού συγκροτήματος μας, η αγάπη. Διά τούτο προσπάθησα την απάντησιν της επιστολής σου να την στολίσω με άνθη της Πάτμου, που είναι το νησί του Αποστόλου της Αγάπης.

Εύχομαι το 1958 να είναι ειρηνικόν και άγιον.

Ο πνευματικός σου Πατήρ και Γέροντας
Πάτμος τη 20-1-1958 Αμφιλόχιος Ιερομόναχος

Επιστολή 4η

Αγαπητέ μοι Δημήτριε,
Χαίρε εν Κυρίω.

Με χαρά διάβασα το γράμμα σου και ευχαριστώ πολύ για την σκέψιν να μου έχης και την φωτογραφία σου. Με συγκινεί πολύ ό,τι γράφεις και επιθυμώ κι εγώ μια συνάντηση στο νησί του Ηγαπημένου για να σε γνωρίσω προσωπικώς και εκ του πλησίον συζητήσω για όσα σκέπτομαι, για μια ιεραποστολή προς καταρτισμόν

πνευματικόν του ορθοδόξου χριστιανικού λαού.

Εύχομαι το νέον ακαδημαϊκόν έτος να διέλθης μαζί με τους αδελφούς σου με ειρήνην και υγείαν· ο δε Ευαγγελιστής Ιωάννης να είναι φύλαξ και οδηγός σας.

Εις τους αγαπητούς μου Ιωάννην, Αργύρην, Κώστα, Διάκονον Παντελεήμονα και Γεράσιμον ευχάς.

Με ευχάς πατρικάς ο Γέροντάς σου
Πάτμος τη 15-11-58 Αμφιλόχιος Ιερομόναχος

Επιστολή 5η

Αγαπητέ μοι Δημήτριε, χαίρε εν Κυρίω.

Με πολλήν χαράν διάβασα το γράμμα σου και ευχαριστώ πολύ για τας ευχάς σου. Είναι αλήθεια ότι με συνεκίνησε πολύ η τόση αγάπη η ιδική σου και των άλλων αδελφών της Χάλκης, ακόμη και όλαι αι εκδηλώσεις σας διά την εορτήν μου.

Εις την τόσην σας αγάπην αντί να στείλω ευχάς και ευχαριστίας εις όλους, εύχομαι πάντοτε προ του Χριστού της θείας Ευχαριστίας, όπως ο Κύριος σας φωτίζη και σας θερμαίνη με τας θείας ακτίνας του και σας δροσίζη με την αύραν του Αγίου Πνεύματος, για να βαδίζετε τον δρόμον τον αποστολικόν χωρίς προσκόμματα.

Οι πνεύμονες θα είναι πάντοτε γεροί και υγιείς, όταν θα αναπνέετε ως οξυγόνον τα συγγράμματα και τους βίους των Πατέρων της ορθοδόξου ημών Εκκλησίας. με χαρά βλέπω ότι ως θέμα διατριβής σκέπτεσαι να πάρης τον Άγιον Εφραίμ τον Σύρον.

Είναι μέγας χριστιανός φιλόσοφος της Ανατολής και δεύτερος, μετά τον Μέγαν Βασίλειον, στύλος του Ορθοδόξου Μοναχισμού της Ανατολής. Η εκλογή σου είναι άριστη και από μακρυά σε συγχαίρω και την ευλογώ.

Πόσον ήθελα τα ιδικά μας παιδιά να πάρουν ως θέματα, ο Αργύρης, ο «Μοναχισμός της Μικράς Ασίας», ο Κώστας, «ο Μοναχισμός της Αιγύπτου», ο Βασίλειος, «ο Μοναχισμός της Παλαιστίνης», ο Διαμαντής, «ο Μοναχισμός της Κων/λεως» και οι άλλοι ο Μοναχισμός Μακεδονίας, Ελλάδος, Κρήτης και των νήσων, Ρωσίας και άλλων ορθοδόξων χωρών.

Και έτσι όλοι να μελετήσουν την δράσιν και την άσκησιν τόσων αγίων ανδρών, που κατά τόπους ήκμασαν και με θείαν έμπνευσιν ανέπτυξαν τον ιερόν θεσμόν του ορθοδόξου Μοναχισμού.

Δυστυχώς σήμερα οι καπνοί των διαφόρων δυσόσμων ευρωπαϊκών αναθυμιάσεων καλύπτουν και εμποδίζουν να γίνη αισθητή η αγία ευωδία, που επί τόσους αιώνας, ανέπεμπε η Παλαιστίνη, η Αίγυπτος, το Λάτρος, ο Όλυμπος της Προύσης, ο Όλυμπος της Θεσσαλίας, το ιερόν όρος Γάνου και Χώρας, η Κρήτη, η Πάτμος, ο Άθως, το Σινά και τόσα άλλα θυσιαστήρια της Εκκλησίας, που τα περισσότερα είναι κατεστραμμένα από εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς του Μοναχισμού.

Το να γίνη γνωστή η δράσις του Μοναχισμού τόσον εις την Εκκλησίαν, όσο και εις την κοινωνίαν, πρέπει μόνον ορθόδοξοι Θεολογοι, χωρίς προκαταλήψεις και χωρίς επιδράσεις προτεσταντικής και ορθολογιστικής, να εντρυφήσουν επί του σπουδαίου θέματος τούτου.

Ο σημερινός Μοναχισμός δυστυχώς έχει φύγει από τας γραμμάς και κατευθύνσεις, τας οποίας άλλοτε είχε. Εύχομαι αυτά που γράφω να τα ιδώ πραγματοποιημένα προτού κλείσω τα μάτια μου.

Προσπαθήσατε μαζί με τον αγαπητόν Αργύρη και με τ' άλλα παιδιά να δημιουργηθεί ζωντανός ιεραποστολικός παλμός εις την καρδίαν της Εκκλησίας, που είναι η Θεολογική Σχολή της Χάλκης, διά να κυκλοφορήση το αίμα πιο θερμό στις φλέβες της καινούριας θεολογικής νεότητος, για να εξέλθουν κατόπιν όχι με σκοπόν μόνον να καταλάβουν μια θέσιν Μητροπολίτου ή Καθηγητού, αλλά και με πρόγραμμα διαφωτισμού του λαού μας, ο οποίος δεν γνωρίζει τίποτε εκτός των εξωτερικών εκδηλώσεων, χωρίς να έχη Χριστόν εν τη καρδιά του.

Ο λαός βαδίζει μέσ το σκοτάδι. Τώρα προσετέθησαν και τα διδάγματα του υλισμού και των διαφόρων εβραϊκών οργανώσεων και έτσι μια πυκνή ομίχλη σκεπάζει όλους. Και οι χριστιανοί μας ζητούν οδηγούς με φως, για να ημπορέσουν να εξέλθουν εκ του σκότους και της ομίχλης.

Το φως θα το λάβετε από την Σχολήν της Χάλκης, τον παλμόν τον ιεραποστολικόν θα τον αποκτήσετε από τον καθαρόν της ψυχής και της καρδιάς σας και την δύναμιν από τους Πατέρας της Εκκλησίας μας.

Και ούτω με τη θεολογικήν δάδα και με την ιεραποστολικήν ράβδον θα εξέλθετε διά την ανεύρεσιν των αποπλανηθέντων προβάτων και την επιστροφήν εντός της πνευματικής των μάνδρας της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Εις τον Αργύρην και εις όλα τα παιδιά που μου έγραψαν τας ευχάς των, λέγεις τας θερμάς ευχάς μου και τας ευχαριστίας μου.

Ευχές από τον π. Ναυκράτιον, μελετά τα Γαλλικά πολύ, για να ημπορή τον ερχόμενον να φύγη για τον εξωτερικό.

Με πολλές πατρικάς ευχάς και την εν Χριστώ αγάπην.

Εν Πάτμω τη 17-12-59 Αμφιλόχιος Ιερομόναχος

Επιστολή 6η

Πνευματικό μου τέκνον Βαρθολομαίε,

Με πολλήν χαράν έλαβον την κάρτα σου.

Ευχαριστώ θερμώς διά τας ευχάς σου. Εύχομαι ο Κύριος να σου δίδη δύναμιν διά να αποπερατώσης την στρατιωτικήν σου θητείαν και με πολλήν αφοσίωσιν να υπηρετήσης την εκκλησίαν του Κυρίου.

Είναι μέγαλον δώρον το ότι εκλήθης να γίνης λειτουργός του Κυρίου και να παρίστασαι προ του αγίου Θυσιαστηρίου.

Εύχομαι ο Κύριος να σε αξιώση και της χειροτονίας του πρεσβυτέρου και να σε επισκιάση με την χάριν του Αγίου Πνεύματος, ίνα η θυσία, την προσφέρεις γίνεται ευπρόσδεκτος διά την σωτηρίαν υμών και των ευσεβών χριστιανών της Εκκλησίας.

Εν Πάτμω τη 3-12-1962 Με θερμάς πατρικάς ευχάς
Αμφιλόχιος Ιερομόναχος

* Ο Μιλτιάδης Α. Ματσούκας είναι Υποψ. Διδ. Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ.

Πηγή: romfea.gr